

مطهره ادبی

صفحه ۱۳ کتاب درسی

۱- معادل معنایی هر یک از واژه‌های زیر را از متن درس بیابید.

میدان جنگ (.....)
شیره (.....)
جرات (.....)
کمیاب (.....)

پاسخ: میدان جنگ: معرکه، حرأت؛ زهره، شیوه؛ نمط، کمیاب؛ نادره

۲- معنای واژه‌های مشخص شده را با معادل امروزی آنها مقایسه نمایید.

در بن این پرده نیلوفری
راست به مانند یکی زلزله
کیست کند با چو منی همسری؟
داده تنش بر تن ساحل پله

پاسخ: همسری: برابری، راست: دقیقاً، درست

۳- بیت زیر را بر اساس ترتیب اجزای جمله در زبان فارسی، مرتب کنید و نام اجزای اصلی آن را مشخص نمایید.

گشت یکی چشمه غلغله‌زن و چهره‌نما، تیزها

پاسخ: یکی چشمه، غلغله‌زن و چهره‌نما و تیزها ز سنگی جدا گشت

شبه - مستند - فعل استادی

۴- در بیت پانزدهم، کدام گروه اسمی، در جایگاه مفعول قرار دارد؟

پاسخ: آن همه هنگامه دریا

صفحه ۱۴ کتاب درسی

مطهره ادبی

۱- هر یک از بیت‌های زیر را از نظر آرایه‌های ادبی بررسی کنید.

ماه ببیند رخ خود را به من
ماه بگشایم ز سر مو، شکن
گاه چو تیری که رود بر هدف
گاه به دهان بر زده کف چون صدف

پاسخ: بیت نخست: ماه ببیند: تشخیص، مو و شکن: تناسب

بیت دوم در هر دو مصراع تشبیه، صدف و هدف: جناس ناهمسان، تیر و هدف: تناسب، مصراع اول کنایه، دهان چشمه: تشخیص

۲- با توجه به شعر نیما، «چشمه» نماد چه کسانی است؟

پاسخ: نماد فرد مغرور و خودبین

۳- مفهوم کنایه مشخص شده را بنویسید.

از خجلی سر به گریبان برد

در بر من ره چو به پایان برد

پاسخ: سر به گریبان برد: کنایه از: شرم‌منده می‌شود.

Chinin

۴- آمیختن دو یا چند سخن، در کلام را «حسن آمیزی» می‌گویند؛ مانند: از صدای سخن عشق ندیدم خوشتر، جای «شنیدن سخن»، «دیدن سخن» آمده است. نمونه‌ای از کاربرد این آرایه ادبی را در سروده نیما بباید.

پاسخ: «شیرین سخنی» در بیت پایانی به خاطر آمیختگی دو سخن چشایی و شنیداری حسن آمیزی دارد.

۱- پس از رسیدن به دریا، چه تغییری در نگرش و نحوه تفکر «چشمه» ایجاد شد؟

پاسخ: به غرور و تکبر بی‌جای خود پی برد و فهمید در مقابل عظمت دریا، چشمه‌ای کوچک نیست.

۲- معنای بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

« نعره برآورده، فلک کرده گر دیده سپه کرده، شده زهره در »

پاسخ: دریایی که خروشش گوش همه را کر کرده بود، چشمان آرسناک و هراس‌انگیز داشت. سروده‌ی زیر از سعدی است. محتوای آن را با شعر نیما مقایسه کنید.

خجل شد چو پهنای دریا بدید یکی قطره باران ز ابری چکید

گر او هست حقا که من نیستم که جایی که دریاست من کیستم؟

صدف در کنارش به جان پیورید چو خود را به چشم حقارت بدید

در نیستی کوفت تا هست شد بلندی از آن یافت کو پست شد

تأکید هر دو سروده بر فروتنی و تواضع و نیز برهیز از غرور و خودبینی است.

۴- دوست دارید جای کدامیک از شخصیت‌های شعر نیما (چشمه، دریا) باشید؟ برای انتخاب خود دلیل بیاورید؟

پاسخ: دریا، زیرا بسیار با عظمت بخشنده و زیبا است.

از آموختن ننگ مدار

درس دوم

۱- معنای واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

کتابی که در او داد سخن آرای توان داد. سعدالدین وراوینی

عشق، شوری در نهاد ما نهاد. فخرالدین عراقی

پاسخ: داد (بار نخست): حق، انصاف، بیان شایسته؛ داد (بار دوم): فعل ماضی ساده نهاد (بار نخست): سرشت، آفرینش، وجود؛ نهاد (بار دوم): قرار داد، گذاشت (فعل ماضی ساده)

۲- در متن درس، سه گروه کلمه متضاد بیابید.

پاسخ: «غم و شادی»، «تیک و بد»، «شادان و اندوهگین»، «حق و باطل»، «امید و نومیدی»، «عیب و هنر»

۳- سه هم‌خانواده در مقابل هر واژه بنویسید.

حرمت: مقدار، مستغنی؛

مقدار: محترم، احترام، حریم؛ مقدار: قدر، مقادیر، مقدور؛ مستغنی: استغنا، غنا.

پاسخ: حرمت: احترام، محترم، حریم؛ مقدار: قدر، مقادیر، مقدور؛ مستغنی: استغنا، غنا.

۱- با نگاه به متن درس، مانند نمونه، جدول را کامل کنید.

ساده	مشق	مربوط
گل	گلزار	گلاب
.....
.....

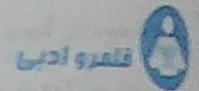
ساده	مشق	مربوط
گل	گلزار	گلاب
بهر	بهری	بهر مرد
غم	غمساک	غم‌انگیز

۲- جدول زیر را کامل نمایید. (با حفظ شخص)

فعل	امر	ساده و بی‌شخص	شماره اشعار
شنیده بودی
دارد می‌رود
خواهند برسید

فعل	امر	ساخته شخصی	جمله آمیخته
شنیده بودی	شنو	نشیده بودی	می‌شنوی
دارد می‌رود	برو	نمی‌رود	می‌رود
خواهند برسید	بررسید	نخواهند برسید	می‌برسد

موضوع کتاب درسی

۱- بهره‌گیری از «مَثَل» چه تأثیری در سخن دارد؟

۲- پاسخ با استفاده از مثل، می‌توان ضمن رونق بخشیدن به کلام و زیبایی سخن، مقصود و هدف خود را روشن‌تر بیان کرد.

۳- ویژگی مهم نثر این درس را بنویسید.

۴- پاسخ الف) ساده و روان بودن ب) بهره بردن از جمله‌های کوتاه پ) کثرت کاربرد واژگان فارسی

موضوع کتاب درسی

۱- نویسنده، چه کاری را کودکانه می‌شمارد؟

۲- پاسخ از پیشامدهای خوب و بد، زود شاد و اندوهگین گشتن

۳- در جمله زیر، بر کدام ویژگی‌های اخلاقی تأکید می‌کند؟

«اثر غم و شادی پیش مردمان، بر خود پیدا مکن»

۴- پاسخ خوشستن داری و پنهان داشتن مشکلات و مسائل شخصی خود از دیگران

۳- مثل «گندم نمای جو فروش مباش» آدمی را از چه کاری بر حذر می‌دارد؟

پاسخ: دورویی

۴- برای مفهوم بیت زیر، عبارتی از متن درس بیابید.

«شاه و بی‌غم بزی که شادی و غم زود آید و زود می‌گذرد»

پاسخ: هر شادی که بازگشت آن به غم است، آن را شادی مشمر و به وقت نوبندی امیدوارتر باشد، نوبندی را در امید بسته دان و امید را در نوبندی.

درک و دراشت ***** صفحه ۶۴ کتاب درسی

۱- نویسنده داستان، در بخش زیر برای جذابیت اثر خود از چه شگردهایی بهره گرفته است؟
«یکی از خروسان، ضربتی سخت بر دیده حریف نواخت به صدمتی که «جهان تیره شد پیش آن ناصدار» لاجرم سیر بی‌تداخت و از میدان بگریخت. لیکن خروس غالب، حرکتی کرد نه مناسب حال درویشان. بر حریف مغلوب که تسلیم اختیار کرده، مخدول و نالان استرحام می‌کرد، رحم نیاورد و آن چنان او را می‌کوفت که «بولاد کوبد آهنگران».

پاسخ: بهره بردن از شیوه نثر کهن و نیز تضمین مصراع‌های معروف از شاعران بزرگ.

۲- اگر شما به جای نویسنده بودید، این داستان را چگونه به پایان می‌رسانید؟

پاسخ: این گونه که خسرو به باری دوست خود، از اعتیاد نجات یافته، به زندگی خود بازمی‌گردد.

ادبیات سفر و زندگی

فصل ۲

شعر به نظره

کتاب سوم

فصلنامه ادبی ***** صفحه ۱۰۳ کتاب درسی

۱- معانی مختلف واژه «فضل» را با توجه به متن درس بنویسید.

پاسخ: فضل: دانش ← «هم از اهل فضل بود»

فضل: کمال و فصیلت ← «مردی اهل بود و فضل داشت از شعر و ادب»

فضل: بخشش و رحمت ← «از فضل و رحمت کردگار ناامید نباید بود»

۲- جدول زیر را کامل کنید.

واژه	معنای	هم‌خانواده
گرم		
انعام		
فراغ		

واژه	معنی	هم‌نوا
گرم	جوانمردی	گرمی - کرامت
انعام	نعمت دادن	نعمت - منعم
فراغ	بخشش - اسایش	فراغت - فارغ

۳- در زبان فارسی، کلمه‌ای اهمیت اصلی بیشتری دارد که یک یا چند حرف از حروف شش‌گانه زیر در آن باشد. اکنون از متن درس، واژه‌هایی را که این نشانه‌ها در آن به کار رفته‌اند بیابید و بنویسید.

ع	ت	ج	د	ش	ز

ع	ت	ج	د	ش	ز
رقم	متواضع	احوال	فرض	فباس	فراق
الحرفی	تازی	اهلیت	بیکومنظر	مسلخ	قیم
عاجز	اطلاع	برهنگی	غدر	گیل	فراغ

۴- واژه‌ها در گذر زمان دچار تحول معنایی می‌شوند. برای پی بردن به این موضوع، معنای واژه‌های مشخص شده را با کاربرد امروزی آن‌ها، مقایسه کنید.

ما را به نزدیک خویش بازگرفت. **پاسخ** بازگرفت: نگه داشت. امروز به معنی پس گرفتن به کار می‌رود.

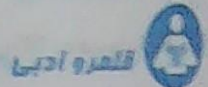
به مجلس وزیر شدیم. **پاسخ** شدیم: رفتیم. امروز فعل اسنادی است.

شوخ از خود باز کنیم. **پاسخ** شوخ: چرک. امروز به معنی بذله‌گو به کار می‌رود.

۵- پسوند «ک» در واژه «خورجینک» در چه معنایی به کار رفته است؟ دو نمونه مشابه در متن درس بیابید.

پاسخ در معنی کوچک و ناچیز بودن. نمونه‌های دیگر: درمک، ذمک.

مصفاة کمال کتاب درسی

۱- در متن درس، نمونه‌ای از تشبیه بیابید و ارکان را مشخص کنید.

پاسخ اما از برهنگی و عاجزی به دیوانگان مانده بودیم.

شبهه: ما، مشبیه: دیوانگان، وجه شبه: برهنگی و عاجزی، ادات تشبیه: در مفهوم فعل «ماننده بودیم» موجود است.

۲- دو ویژگی نثر ناصر خسرو را بنویسید و برای هر یک از متن درس نمونه‌ای بیاورید.

پاسخ الف) کوتاهی جملات؛ مانند:

«چون وزیر بشنید، مردی را با اسبی نزدیک من فرستاد که «چنان که هستی برنشین و نزدیک من آی» من از

بحالی و برهنگی شرم داشتم و رفتن مناسب ندیدم.»

ب) استفاده از عبارتها و جمله‌های عربی: بحق الحق و أهله.

دوره ششم

مجموعه کتاب درسی

۱- چرا ناصر خسرو دعوت وزیر را نپذیرفت؟

پاسخ به دلیل تنگدستی و نداشتن لباس مناسب.

۲- معنا و مفهوم عبارت‌های زیر را به لثر روان بنویسید.

دست تنگ بود و وسعتی نداشت که حال مرا مرتضی کند.

چون بر رقعۀ من اطلاع یابد، فیاس کند که مرا اهلیت چیست.

پاسخ منی فقیر بود و توانایی مالی نداشت تا بتواند به وضع من رسیدگی کند.

منی وقتی نامه مرا بخواند به شایستگی من بی برد.

۳- بیت زیر، با کدام قسمت درس، ارتباط معنایی دارد؟

«چنین است رسم سرای درشت گهی پشت به زین و گهی زین به پشت»

پاسخ بعد از آن جا که حال دنیاوی ما نیک شده بود و هر یک لباسی پوشیدیم روزی به در آن گرمابه شدیم

که ما را در آن جا نگذاشتند چون از در رفتیم، گرمابه‌بان و هر که آن جا بودند همه بر پای خاستند و بایستادند.

۴- چگونه از پیام نهایی درس می‌توانیم برای زندگی بهتر، بهره بگیریم؟

پاسخ از سختی‌ها و مشکلاتی که در زندگی پیش می‌آید نباید شکایت کرده باید به رحمت و بخش

خداوند یگانه امیدوار بود. یا توکل به خداوند بزرگ، می‌توان بر سختی‌ها چیره شد.

انبات نهمی (درس آزاد ۱)

درس چهارم

کلمه نقاشی

درس پنجم

دوره نهمی

۱- سپهری، برای کلمه «نقاشی کردن» از چه معادل‌های معنایی دیگری استفاده کرده است؟

پاسخ کشیدن، رقم زدن، بستن، گزته ریختن، صورت دادن

۲- برای هر یک از موارد زیر، یک مترادف از درس بیابید.

برآمدگی پشت پای اسب (.....) کله

چنبره گردن (.....) آخره

میان دو کتف (.....) غارب

۳- از متن درس، چهار واژه مهم املائی بیابید و بنویسید.

پاسخ محمصه، غارب، صدق، وقب

۴- نقش دستوری کلمات مشخص شده را بنویسید.

«صاد» هرگز جانوری از پهلو نکشید.

صاد نهاد، هرگز، قید (مختص)، جانوری، مفعول، پهلو، متمم

۱- به کاربرد حرف «و» در جمله‌های زیر توجه کنید.
زندگی و سفر مانند هم هستند.

در طول زندگی، سفر می‌کنیم و در سفر هم زندگی می‌کنیم.

۲- در جمله «الف»، دو یا چند کلمه را به هم پیوند داده است؛ به این نوع «و»، «واو عطف» می‌گویند.

۳- در جمله «ب»، دو جمله را به هم ربط داده است. به این «و» که معمولاً پس از فعل می‌آید و دو جمله را به هم می‌پیوندد، «نشانه ربط یا پیوند» می‌گویند.

اکنون از متن درس، برای کاربرد هر یک از انواع «و» نمونه‌ای بیابید و بنویسید.

۴- پاسخ: واو عطف: رنگ نقاشی دلخواه و روان بود، ساد معلم ما بود آدمی افتاده و صاف

و پیوند یا ربط: کارش نگار نقشه قالی بود و در آن دستی نازک داشت؛ اول وقت بود و رنگ نقاشی ما بود.

قلمرو ادبیات

مشقده نگار کتاب درسی

۱- هر کدام قسمت از این متن، می‌توان نشانه‌های شاعری نویسنده را یافت؟

۴- پاسخ: معلم مرغان را گویا می‌کشید، گوزن را رعنا رقم می‌زد، خرگوش را چابک می‌یست، سگ را روان گرفته

میرخت، لب را به اشاره صورت داد، چشم را نشانید، دو گوش را بالا برد از پستی پشت گذشت، گرده را برآورد،

بدر او بخته صورت از او چیزی می‌طلبید، تمامت خود را می‌خواست، حیوان را تا ساق پا به ظف نشانید.

۲- دو نمونه از ویژگی‌های بارز این نوشته را بنویسید.

حالات ساده کوتاه با زبان صمیمی و شاعرانه و استفاده از اصطلاحات و کنایه‌های عامیانه.

۳- دو کنایه در متن درس پیدا کنید و مفهوم آن‌ها را بنویسید.

۴- پاسخ: در بزرگ اسب حرفی به کار بود: مهارت نداشت

در نگار نقشه قالی دستی نازک داشت: استادی و مهارت داشت.

بدریم راه دست خودش هم نیست: خودش هم مهارت ندارد.

قلمرو فکری

مشقده نگار کتاب درسی

۱- از نظر نویسنده، کلاس درس نقاشی در مقایسه با سایر درس‌ها چه ویژگی‌هایی داشت؟

۴- پاسخ: دلخواه و روان بود، خشکی نداشت، به جد گرفته نمی‌شد، خنده در آن روا بود، معلم دور نبود

(صمیمی و مهربان بود).

۲- معنی و مفهوم هر یک از عبارات‌های زیر را بنویسید.

ظرف صدق نیاکان هنرور خود بود.

اسب از پهلوی، اسبی خود را به کمال نشان داد.

۴- پاسخ: پیرو واقعی و جانشین راستین استادان نقاشی پیش از خود بود.

کشیدن اسب از پهلوی (نیم‌رخ) زیباتر بود و تناسب اندام اسب را بهتر نشان می‌داد.

درس و دریافت

۱- استنباط خود را از عبارت زیر بنویسید.
 «هر چه بر او تنگ گرفتند، کمربند خود را تنگ تر بست تا دست آخر با حقارت زندگی‌ها مان آخت شد»
 که پاسخ یعنی نیما در برابر مشکلات و دشواری‌هایی که برایش ایجاد می‌شد، ایستادگی می‌کرد، اما در برابر به تحمل این سختی‌ها عادت کرد.

۲- در کدام بخش متن، دیدگاه آل احمد درباره جایگاه و ارزش نیما بیان شده است؟
 که پاسخ عالیه خانم می‌دید که پیرمرد (نیما) چه پناهگاهی شده است برای خیل جوانان
 انیما | جسم زمانه ما بود، انیما | همچون مرورید در دل صدف کج و گولهای سال‌ها بسته ماند.

ادبیات شفاهی

فصل ۳

مهر و وفا

درس ششم

فصلنامه ادبی

صفحه کتاب

۱- در متن درس، هر واژه زیر، در چه معنایی به کار رفته است؟
 خلد (.....) عشرت (.....) شیرو (.....)
 که پاسخ خلد: بهشت؛ عشرت: خوشی؛ شیرو: راهنم.
 ۲- گاهی ضمیر، در جایگاه اصلی خود قرار نمی‌گیرد و در جای دیگر می‌نشیند، به این جایه جای ضمیر، «جهد» یا «جهش ضمیر» می‌گویند. مانند کاربرد ضمیر پیوسته «ت» در بیت زیر:
 ای بی‌نشان محض، نشان از که جویمت؟
 کم گشت در تو هر دو جهان از که جویمت؟
 در شعر این درس، نمونه‌ای از جهش ضمیر را مشخص کنید.
 که پاسخ در مصراع: گفتا اگر بدانی، هم اوت رهبر آید ← هم او رهبرت می‌شود ← «ت» در
 مضاف‌الیه آمده است.

۳- با توجه به ساختمان واژه، کلمات مناسب را از متن درس بیابید و در جدول زیر قرار دهید.

ساده	متشقی	مترکیب
ساده	متشقی	مترکیب
خل	بدگی	دلبر
صلح		گمراه
غم		بندبرور

که پاسخ

۱۳۸۵/۰۱/۰۱

صفحه ۱۱ کتاب درسی

۱. قافیه و ردیف را در بیت آغازین و پایانی شعر حافظ مشخص کنید.
 بیت اول ← ردیف آید. کلمات قافیه، سر، بر
 بیت آخر ← ردیف آید. کلمه قافیه، سر

۲. هر گاه یک کلمه، به چند معنا به کار برود، آرایه «ایهام» پدید می آید؛ ایهام، از ریشه «وهم» و به معنای «به زود و گمان افکندن» است؛ مانند «بی مهر زخت، روز مرا نور لعانده است». کلمه «مهر» در دو معنای «صفت» و «خورشید» به کار رفته است.
 بونهای از این آرایه ادبی را در متن درس بیابید.

۳. پاسخ: هر آید» در مصراع «گفتم که ماه من شو، گفتا اگر برآید» ایهام دارد؛ ۱) طلوع کند. ۲) امکان پذیر باشد.

تلفظ و شکی

صفحه ۱۲ کتاب درسی

۱- از متن درس، برای هر یک از مفاهیم زیر، نمونه بیتی انتخاب کنید.
 اطاعت و فرمان پذیری
 طلب عنایت و بخشش

۲ پاسخ: اطاعت و فرمان پذیری:

گم که نوش لعلت ما را به آرزو کشت
 گفتا تو بندگی کن کاو بنده پرور آید
 طاعت و بخشش:

گم دل رحیمت کی عزم صلح دارد؟
 گفتا مگوی با کس تا وقت آن در آید
 ۱- بیت زیر، با کدام قسمت از سروده حافظ، ارتباط مفهومی دارد؟

غم و شادی جهان را نبود هیچ ثبات
 هر زمان حال وی از شکل دگر خواهد شد

۲ پاسخ:

غم زمان عشرت دیدی که چون سر آمد؟
 گفتا خموش حافظ کاین غصه هم سر آید

۳- بر پایه بیت‌های این غزل، چند ویژگی هر یک از دو سوی گفت و گو را بنویسید.

نفر اول (پرستنده)	نفر دوم (ناسخ دهنده)

نفر اول (پرستنده)	نفر دوم (ناسخ دهنده)
مشتاق	بی نیاز
سرگشته	بنده نواز
آرزومند	هدایتگر

۲ پاسخ

درین مکتبم

۱- در متن درس، کلماتی را بیابید که در بردارندهٔ یک یا چند حرف از حروف زیر باشند
«ص، ط، ظ، ع، غ»

پاسخ صفت: طهارت، معاشرت، عالم، نعمت، قصه، وصلت، عز، طرب، صدیق، صبر، عشق، صورت، عبادت، عنایت، عناد، تعالی، عالمیان، غیبیان، انصار

۲- جدول زیر را کامل کنید

شکل	معنی	نوع
مترادف		
مفرد		

مترادف	رودخانه‌ها	درختان
مفرد	نهر	شجر

۳- با توجه به متن درس، معادل معنایی کلمه‌های زیر را بنویسید

دولت () کریمی () لیبی ()

پاسخ دولت: تروت و اقبال؛ کریمی: بخشندگی؛ لیبی: فرومایگی و پستی

۴- کدام قسمت جملهٔ زیر، حذف شده است؟ چگونه به نبود آن پی بردید؟
«نیکوخوا، بهتر هزار بار از نیکورو»

پاسخ فعل جمله (نیکوخوا، هزار بار از نیکورو بهتر است) فعل یکی از اجزای اصلی جمله است و بجز آن در ساختار جمله به سادگی مشخص است

۵- در فارسی معیار و رایج، برخی واژه‌ها به دو شکل تلفظ می‌شوند؛ مانند صبران، مهربان، درختان علی‌ال... هر دو گونهٔ تلفظی می‌توان بهره گرفت، اما در شعر، با توجه به وزن و آهنگ، باید تلفظ مناسب را انتخاب کرد

پاسخ جاودان، آموزگار، روزگار، پادشاه

۱- در بند ششم متن درس (این قصه عجیب‌ترین...) کدام نوع از روابط معنایی واژه‌ها بر زیبایی سخن افزوده است؟
پاسخ تضاد: «فرقت و وصلت»، «محنت و راحت»

۲- در جملهٔ زیر، چهار رکن تشبیه را مشخص کنید

«قرآن مانند است به بهشت جاودان»

پاسخ قرآن، مشبه، مانند، ادات تشبیه، بهشت، مشبه به، جاودانگی وجه شبه

۲- در عبارت زیر، کدام واژه‌ها «جناس» دارند؟

در مقابله جفا، وفا کرد و در مقابله زشتی، آشتی کرد. **پاسخ** جفا، وفا

۳- به واژه‌هایی که در پایان «و جمله بیایند و از نظر صامت‌ها، مصوت‌های پایانی، وزن یا هر دوی آن‌ها، هماهنگ باشند، کلمات «مسجع» و به آهنگ برخاسته از آن‌ها «سجع» می‌گویند. در بند سوم درس (و مثل قرآن...)، کلمات مسجع را مشخص نمایید.

پاسخ تن‌ها، دل‌ها / بیایند، کرده / نجاست، ذلت.

نمونه سؤالی

۱- به چه دلایلی نویسنده معتقد است که: «مثل قرآن، مثل آب روان است.»؟

پاسخ نویسنده قرآن را مانند آب، زندگی بخش و پاک‌کننده آلودگی‌ها می‌داند.

۲- کدام بخش از متن درس، به مفهوم آیه شریفه «و شکروا و سکراله و الله خیر العاکرین» اشاره دارد؟

پاسخ بند پایانی درس، (برادران یوسف، چون او را زیادت نعمت دهند و یعقوب را بدو میل و محبت دهند، آهنگ کینه و مکر و عداوت کردند تا مگر او را هلاک کند و عالم از آثار وجود او پاک کند تدبیر برادران بر خلاف تقدیر رحمان آمد. ملک تعالی او را دولت بر دولت زیادت کرد و مملکت و نیوت زیادت بر زیادت کرد تا عالمیان بدانند که هرگز کید کایدان با خواست خداوند غیب‌دان برابر نیاید).

۳- هر یک از بیت‌های زیر، با کدام عبارت درس، ارتباط معنایی دارد؟

خدمت مخلوق التخار ندارد

صفت حق کن به هر مقام که باشی

ای برادر، سیرت زیبا بیار

صورت زیبای ظاهر هیچ نیست

پاسخ بیت نخست با بند چهارم درس: (ای دوست، درمان کار خود کن و اگر معاملت می‌کنی، با حق کن تا خلق بد خود نیاید یا تو معاملت نکنند) هر کس که روی از معاملت با خلق بتافت دنیا و آخرت در راه معاملت با حق بیافت.

بند دوم با بند هشتم درس: (قصه حال یوسف را نیکو نه از حسن صورت او گفت بلکه از حسن سیرت او گفت زیرا که نیکو خوتر، بهتر هزار بار از نیکورو، نبینی که یوسف را از روی نیکو بند آمد و از خوی نیکو امر و فرمان آمد) از روی نیکوش حبس و چاه آمد و از خوی نیکوش تخت و گاه آمد).

۴- درباره ارتباط مفهومی دو عبارت زیر، توضیح دهید.

«الضبر مفتاح الفرج»

یعقوب، خود او را به صبر آموزگار بود.

پاسخ توفیق، نتیجه صبر و شکیبایی است. (معنی عبارت عربی: صبر کلید گشایش‌ها است).

صفحه ۵۸ کتاب درسی

تذکره و دریافت

۱- تناسب‌های آوایی، برجسته‌ترین ویژگی این شعر است. هنگام خواندن شعر، آهنگ و موسیقی ویژه‌ای به گوش می‌رسد و سبب دلنشینی و شورانگیزی بیشتر می‌شود. با تقسیم بیت‌ها به پاره‌های موسیقایی، شعر را بازخوانی کنید. **پاسخ** تکلیف دانش‌آموزی

۲- چرا این سروده، در ادب غنایی جا می‌گیرد؟

پاسخ زیرا شاعر در این سروده، به بیان عواطف و احساسات خود پرداخته است.

ادبیات پایداری

فصل ۴

در شماره شمار کذل ولایت

درس هشتم

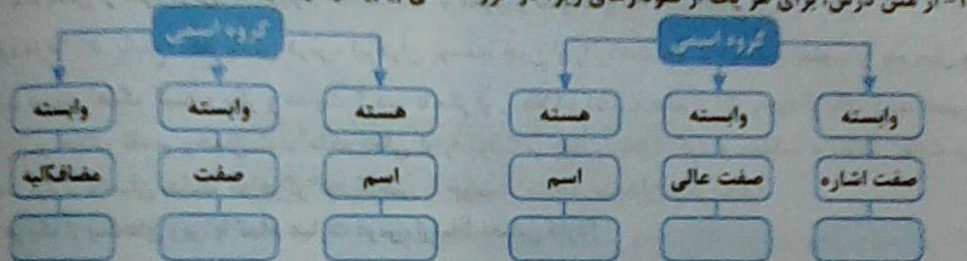
شماره اولیا

۱- درباره معنا و کاربرد واژه «نیست» در مصراع زیر توضیح دهید.

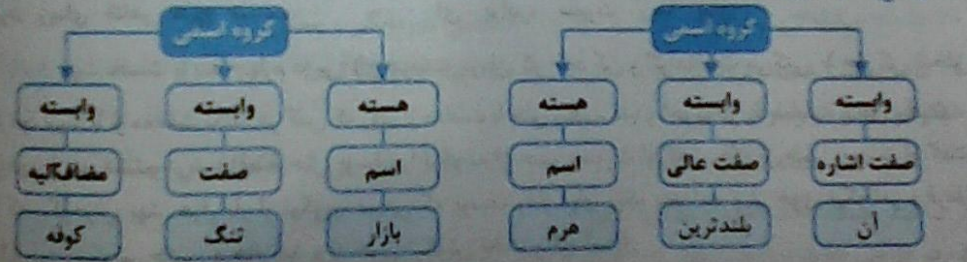
هیچ ستاره نیست که وام دار نگاه تو نیست.

کلمه پاسخ «نیست» اول به معنی «وجود ندارد» فعل غیراسنادی است. «نیست» دوم به معنی «نباشد» فعل اسنادی است.

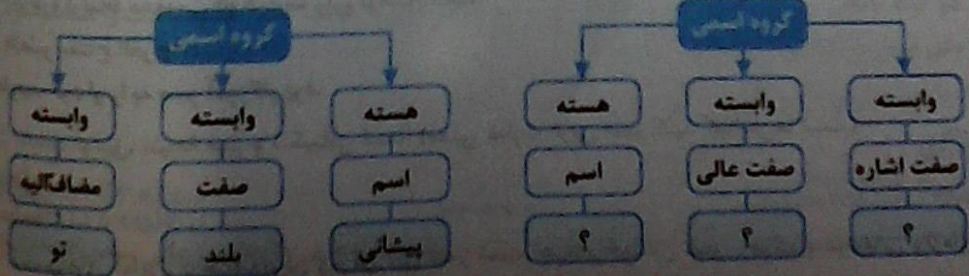
۲- از متن درس، برای هر یک از نمودارهای زیر، دو گروه اسمی بیابید و در نمودار قرار دهید.

کلمه پاسخ نمونه اول:

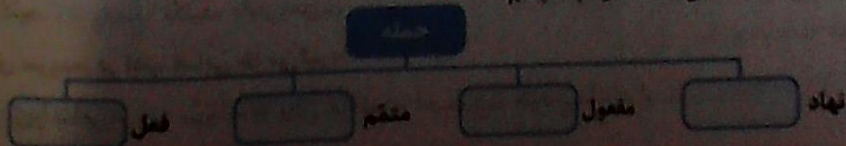

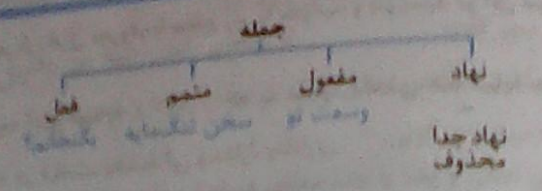
نمونه دوم:

۳- اجزای جمله زیر را مشخص کنید و نقش هر یک را بنویسید.

وسعت تو را چگونه در سخن تنگ مایه بگنجانم؟

۱- به کلمه‌ای که ویژگی ساخت مشتق و مرکب را با هم داشته باشد، «مشتق - مرکب» می‌گویند. مثلاً: دانش آموز - دان + ش + آموز
 به کمک کلمه «راه» دو واژه «مشتق - مرکب» و یک واژه «مرکب» بسازید.

پاسخ: راه‌ها، پیرگروه
 پاسخ: راه‌داری، هم‌راهی

نقشه ذهنی ادبی

صفحه ۲۶ کتاب درسی

- ۱- با توجه به سروده زیر:
 - شعر سپید من، روسپاه ماند / که در فضای تو به بی‌وزنی افتاد
 - لمست‌های مشخص شده، به ترتیب در بردارنده آرایه‌های _____ و _____ است.
 - پرا شاعر، شعرش را «سپید» نامیده است؟
 - پاسخ: کتابه - ایهام (ب) زیرا شعر سپید وزن عروضی ندارد.
 - در شعر زیر، آرایه‌ها را مشخص نمایید.
 - دری که به باغ بیش ما گشودی / هزار بار خیبری تراست / مرجا به بازوان اندیشه و کردار تو
 - پاسخ: تشبیه: باغ بیش / تلمیح به ماجرای فتح دژ خیبر / تشخیص: بازوان اندیشه و کردار / اجس: باغ و نیز
 - از متن درس، نمونه‌هایی برای کاربرد آرایه «تضاد» بیابید.
 - پاسخ: بلندترین، کوچک‌ترین - زبر، زیر - آرامش، خروش - سحر، شب.
 - آوردن آیه، حدیث، مصراع یا بیتی از شاعری دیگر را در میان کلام «حسین» می‌گویند. نمونه‌ای از قصین را در این درس بیابید.
 - پاسخ: تبارک الله احسن الخالقین - آیه ۱۴ سوره مؤمنون

نقشه فکری

صفحه ۲۷ کتاب درسی

- ۱- در کدام بند شعر، به ویژگی «جاذبه و دافعه» حضرت علی (ع) اشاره شده است؟
 - پاسخ: در بند ششم شعر (هنگام که به همتاب افتاب -)
 - ۲- نظر خود را درباره ارتباط معنایی ابیات زیر و سروده درس بنویسید.
 - ای چشم عقل، خیره در اوصاف روی تو / چون مرغ شب که هیچ نیند به روشی
 - سه داد و دهش، گیتی آباد دار / دل زبردستان خود شاد دار
 - پاسخ: ناتوانی عقل و فهم بشری از درک شکوه و عظمت حضرت علی (ع).
 تأکید بر عدالت و بخشندگی.

۳- بار خورج به درون شهر باز. نزل معروف یا مطلع زیر را بخوانید و بنویسید در این سروده به کدام اوسان اشاره
 علی (ع) اشاره شده است؟
 علی بن محمد رحمت تو چه آیش خدا را
 که پادشاه شفاعت کننده در قیامت، بخشندگی و مدارا، وفاداری.

بخش ششم

۹۶۹

فصلنامه

۱- در شعری که خواندید، پنج واژه مهم املائی بیابید و بنویسید.

که پاسخ محنت اجل، طالع، تأثیر، طبع

۲- تفاوت معنایی فعل‌های مشخص شده را توضیح دهید.

گفته که تویش لعلت ما را به آرزو کشت

باقی که در زمانه بسی شمع‌ها یکشت

۳- برای هر واژه، یک مترادف و سه هم خانواده بنویسید.

واژه	مترادف	هم خانواده
طبع		
بقا		
عادل		

که پاسخ

واژه	مترادف	هم خانواده
طبع	سرشت	طبیعت، مطبوع، طبایع
بقا	جاودانگی	باقی، بقیه، ابقا
عادل	دادگر	عدل، عدالت، تعادل

۴- واژگان زیر را مانند نمونه به دو شیوه جمع ببندید.

زمان: زمان‌ها، آرزو.

محنت (.....)، دعا (.....)، خاص (.....)

که پاسخ محنت: محنت‌ها، سخن: دعا، دعاها، ادعیه: خاص: خاصان، خواص

مجاز

در هر بیت از کتابها را بیابید و مفهوم آن‌ها را بنویسید

و بر جود آن از تحفل سپر کنیم

تا سخنی کمان شما نیز بگذرد

بسیار سپر کردن یا سپر ساختن تحمل کتابه از تحفل رنجها و سختیها
یعنی کمان کتابه از قدرت و زور گوئی

در هر دو بیت یک معنای اصلی و یک یا چند معنای غیر اصلی دارد. به معنای اصلی واژه معنای حقیقی و به معنای غیر اصلی آن معنای مجازی می‌گویند. کلمه‌ای که در معنای غیر حقیقی به کار رفته باشد مجاز گفته می‌شود.

خاکورا حاکم شد ای سرو روان، در دل من

هیچ کس می‌پسندم که به جای تو بود

سرو: در لغت نام گونه‌ای درخت است ولی در این بیت معنی آن را در معنای دیگری به کار رفته است یعنی سرو: در این جا مجاز است.

تو در شعر این درس دو نمونه مجاز بیابید و مفهوم هر یک را بنویسید

بسیار بلندی که در زمانه بسی شمع‌ها بگشت

باز مجاز از برگ و تابودی است

بسیار احترام شما نیز بگذرد

اختر: مجاز از بحث و اقبال نیکوست

سخنی و مفهوم بیت دوم درس را به تشریح روان بنویسید

بسیار محنت و سختی. جغد شوم ویرانگری است که به ما سده می‌کند شما را نیز خانه حیران خواهد کرد

آبرویت زین، مقصود شاعر از «رمه» «چوبان گوی طبع» و «گرمی شیان» چیست؟

ای تو رمه سیرده به چوبان گوی طبع

بسیار رمه مردم زیر دست حکومت ظالم، چوبان گوی طبع، حاکمان ستمگر استنشاق گرمی شیان

چوبان ظلم و ستم

آیا سخن درس برای حدیث و آیه زین نمونه یعنی مرتبط بیاید و بنویسید

«تغریظان یوم تک و یوم علیک»

«أرضی فاکتة الموت»

بسیار ای مفتخر به طالع مسعود خویش

آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام

آسوده زین یادآور کدام بیت درست است؟

«ایرنگ نادیده این رقت ستم بر ما»

بر قصر ستمگاران، گویی چه رسد خدایان؟

بیاد ظالمان شما نیز بگذرد

بسیار چون داد عادلان به جهان در بقا نکرد

تذکره و دریافت

این سروده محتشم کاشانی را از نظر احساس و عاطفه حاکم بر فضای شعر، با شعر خاتمی عیوی نقل و

تلخیص، مقایسه کنید

- که پاسخ: شعر محنتم کاشانی بخش آغازین ترکیب‌بند معروف اوست در رثای سالار شهیدان حضرت امام حسین (ع) و یارانش، که با زبان و لحنی اندوهناک و تأثیر انگیز به بیان عظمت حادثه روز عاشورا پرداخته و احساسات شخصی شاعر پرداخته و عواطف و آرزوها و غم و شادی‌هایش را به رشته سخن در آورده است.
- ۲- مقصود شاعر از «آشوب در تمامی ذرات عالم» را توضیح دهید.
- که پاسخ: پریشانی همه موجودات جهان در عزای امام حسین (ع)

ادبیات انقلاب اسلامی

فصل ۵

دریادلان صف لشکر

درس دهم

گروه زبانی

مشقته: کتاب دهم

- ۱- پنج گروه کلمه مهمه املائی از متن درس بیابید و بنویسید.
- که پاسخ: رعب و وحشت، غنای خالق، تحول عظیم، جزر و مد آب، توسل به حضرت زهرا
- ۲- یا رجوع به لغت‌نامه، درباره ساخت و معنای کلمه «سردمدار» توضیح دهید.
- که پاسخ: سردمدار: کسی که در زورخانه‌ها بالای سگویی می‌نشسته و همراه با نوای رنگ و ضرب و ورزشکاران را هدایت و رهبری می‌کرده است. امروزه «سردمدار» به معنی فرمانده و رهبر است.
- ۳- از متن درس، چهار جمع مکتوب بیابید و مفرد هر یک را بنویسید.
- که پاسخ: خطوط: خط، اشیاء: شیء، طلبه: طالب، قلوب: قلب
- ۴- یکی از راه‌های ساخت کلمه «مشتق»، بدین شکل است: «اسم + چی = اسم»؛ مانند شکارچی: در این کلمه، پسوند «چی» در معنای «پیشه و شغل» کاربرد دارد. نمونه‌ای از آن را در متن درس بیابید.
- که پاسخ: بولدورچی
- ۵- به جمله‌های زیر توجه کنید:
- الف) خطوط دفاعی دشمن یکسره فروریخت.
- ب) اینها دریادلان صف‌شکنی هستند که دل شیطان را از رعب و وحشت می‌لرزانند.
- به جمله اول که یک فعل دارد، «ساده» و به جمله‌های دوم که بیش از یک فعل دارند، «غیرساده» می‌گویند. جمله غیرساده «ب»، شامل دو جمله است که از نظر معنایی به یکدیگر وابسته هستند، به طوری که یکی از جمله‌ها بدون دیگری ناقص است.
- ۶- حال از متن درس، برای هر یک از انواع جمله، نمونه‌ای بیابید و بنویسید.
- که پاسخ: جمله ساده: در خط، درگیری با دشمن ادامه دارد.
- جمله غیرساده: تفنگ دوربین‌دارش نشان می‌دهد که تک‌تیرانداز است.

۲۷۰
 (۱) / (۲) / (۳) / (۴) / (۵)

فصلنامه ادبی

صفحه ۹۰ کتاب درسی

- ۱- هر قسمت مشخص شده، در بردارنده کدام آرایه ادبی است.
 صورت نبرم به خواب آن مرداب
 کارام درون دشت شب خفته است
- ۲- پاسخ: مرداب: استعاره، دشت شب: تشبیه
- ۳- در عبارت زیر، کنایه را مشخص کنید و مفهوم آن را بنویسید.
 با خاکه این نگیری زاهی به مراتب قرب نداری.

فصلنامه شگرفی

صفحه ۹۱ کتاب درسی

- ۱- نویسنده در کدام جمله، از مفهوم آیه «الا بذکر الله تطمئن القلوب» بهره گرفته است؟
 ۲- پاسخ: آرامش و اطمینانی که حاصل ایمان است.
- ۳- درباره ارتباط محتوایی متن «در یادان صف شکن» و سروده شفیع کدکنی توضیح دهید.
 ۴- پاسخ: هر دو نوشته پویایی، تلاش، اراده و شجاع را رمز پیروزی و موفقیت دانستند.
- ۵- چرا نویسنده معتقد است که همه تاریخ اینجا (جبهه) حاضر است، بدر و خنجر و عاشورا اینجا است؟
 ۶- پاسخ: زیرا نویسنده معتقد است رزمندگان همانند مسلمانان صدر اسلام با عشق به وطن و ایمان به خلیفه در برابر تجاوز دشمنان ایستادگی و جان فشانی کرده‌اند.

فصلنامه یادگام

صفحه ۸۴ کتاب درسی

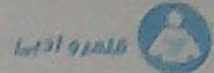
فصلنامه ریاضی

- ۱- برای واژه «فسرده» دو معادل معنایی بنویسید.
 ۲- پاسخ: یخ بسته و سرد، اندوهگین و پژمرده.
- ۳- اجزای هر جمله بیت زیر را در جدول قرار دهید.
 من ایرانم، آرمانم شهادت
 تجلی هستی است، جان کندن من

نهاد	تکرار

نهاد	تکرار
ایرانم ایرانی هستم	
من	شهادت است
آرمانم	تجلی هستی است
جان کندن من	

۳- در بیت زیر، ضمیر «م» به ترتیب، در نقش دستوری و قرار گرفته است.
 «نم گر بسوزی، به نیرم بدوزی
 جدا سازی ای خصم، سر از تن من»
 پاسخ: مضاف‌الیه و مفعول

صفحه ۲۷۲ کتاب درسی

۱- «مشبه» و «مشبهه به» را در هر تشبیه معین نمایید.
 «کنون رود خلق است، دریای جوشان
 همه خوشه خشم شد، خرمن من»

پاسخ: خلق: مشبه، رود: مشبهه به؛ رود خلق: مشبه، دریای جوشان: مشبهه به؛
 خشم: مشبه، خوشه: مشبهه به؛ خرمن من: مشبه، خوشه خشم: مشبهه به.

۲- این سروده را از نظر قالب و مضمون با شعر «مهر و وفا» مقایسه کنید.
 پاسخ: قالب این سروده مانند شعر «مهر و وفا» غزل است با این تفاوت که غزل «مهر و وفا» مضمون عاشقانه - عارفانه دارد اما محتوای این سروده، حماسی و میهن پرستانه است.
 ۳- در شعری که خواندید، واژه‌های «خاک» و «شعله» در کدام مفهوم مجازی به کار رفته‌اند؟
 پاسخ: خاک: کشور، سرزمین؛ شعله: آتش.

۴- گاهی اجزای کلام، برای تأثیر بیشتر سخن در زبان ادبی، بنا بر تشخیص شاعر یا نویسنده جابه‌جا می‌شود. مانند مصراع «گل صبر، می‌پرورد دامن من»، که مفعول و فعل بر نهاد، مقدم شده است تا شیوایی و رسایی کلام بیشتر شود؛ به این گونه بیان «شیوه بلاغی» می‌گویند.
 نمونه‌ای از کاربرد شیوه بلاغی را در متن درس بیابید و آن را توضیح دهید.

پاسخ: در مصراع «زنی گر به تیغ ستم، گردن من»، فعل بر متمم و مفعول جمله، مقدم شده است (گر گردن من [را] به تیغ ستمزنی).

صفحه ۲۷۳ کتاب درسی

۱- در کدام بیت، بر مفهوم «یگانه پرستی» تأکید شده است؟

پاسخ: بیت پایانی جز از جام توحید، هرگز نوشم
 زنی گر به تیغ ستم، گردن من
 ۲- مضمون بیت‌های دوم و سوم را با سروده زیر مقایسه کنید.
 «تا زبر خاکی، ای درخت تنومند
 مگسل از این آب و خاک، ریشه پیوند»

پاسخ: همه این بیت‌ها بر میهن‌دوستی و عشق به وطن تأکید دارند.

۳- شاعر در کدام بیت، به مفهوم آیه شریفه «وَلَا تَخْسَبَنَّ الَّذِينَ الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ» (آیه ۱۶۹، سوره آل عمران) اشاره کرده است؟

پاسخ: بیت پنجم: مپندار این شعله افسرده گردد
 که بعد از من افروزد از مدفن من
 (معنی آیه: ای پیامبر، هرگز گمان مبر کسانی که در راه خدا کشته شدند، مردگانند، بلکه آنان زنده‌اند، و تره پروردگارشان روزی داده می‌شوند)

درباره و دریافت

صفحه ۱۰۰ کتاب درسی

۱- به اعتقاد شما چگونه می توان از ابزارگری آزادگان و جانبازان نجلیل کرد؟

۲- نسبت خاطرات دوره جنگ، چه نقشی در حفظ ارزش های انقلاب اسلامی مقدس آنان

۳- علاوه بر آن که منبع از فراموش شدن آرمان ها و ارزش های انقلاب اسلامی شده و دلاوری ها و

ضایعاتی های رزمندگان را برای آیندگان به تصویر کشیده، باعث خلق آثاری زیبا در ادبیات انقلاب نیز گردیده است.

ادبیات حماسی

فصل ۶

رستم و اشکبوس

درس چهاردهم

صفحه ۱۰۰ کتاب درسی

۱- بیت زیر را پس از مرتب سازی اجزای کلام، به نثر ساده برگردانید.

برفتند از آن جای شیران نر / عقاب دلاور بر آورد پر

۲- [از ترس آن جنگ] شیران نر از آن جا رفتند / عقاب دلاور پر بر آورد (پرواز کرد و گریخت)

۳- وقتی می گویم «همار» به یاد چه چیزهایی می افتید؟

رخت گل، شکوفه، جواته، شکفتن و - از چیزهایی هستند که به ذهن می رسند و به صورت یک مجموعه یا

شک با هم می آیند؛ به این شبکه ها یا مجموعه ها «شبكة معنایی» می گویند.

این معنای هر واژه را بنویسید. آنگاه با انتخاب کلماتی دیگر از متن درس، برای هر واژه، شبکه معنایی بسازید.

معنا:	شکل	معنا:
شبكة معنایی:		شبكة معنایی:

معنا: یکی از سیارات منظومه خورشیدی، زحل	شکل	معنا: از ابزارهای جنگ در قدیم
شبكة معنایی: بهرام، خورشید، سپهر، آسمان		شبكة معنایی: تیغ، کماند، گمان تیر

۴- در تاریخ گذشته زبان فارسی، گاهی یک «متضم» همراه با دو حرف اضافه به کار می رفت؛ مانند:

به زرین بر = بر زرین

بگروه گیسوی او بر، بدوز (= بر گیسو) به نیک اختر و فال گیتی فروز

در این درس، نمونه دیگری برای این گونه کاربرد متضم پیدا کنید.

۵- به بند کمر بر، بزد تیر چند - به رستم بر، آنکه ببارید تیر

۶- گاهی در برخی واژگان مصوت «ا» به مصوت «ی» تبدیل می شود؛ مانند:

حجاب - حجب

۷- این شکل های تغییر یافته، کلمات «فعال» گفته می شود؛ چند کلمه فعال در متن درس بیابید و بنویسید.

۸- سلاح - سلیح، مزاج - مزیح

نقشه ادبی

صفحه ۱۰۱ کتاب درسی

- ۱- مفهوم کنایی هر یک از عبارات‌های زیر را بنویسید.
 سر هم نبرد به گرد آوردن:
 عنان را گران کردن
- ۲- یکی از آداب حماسه، رجزخوانی پهلوانان دو سپاه است. کدام ابیات می‌توانند نمونه‌هایی از این رجزخوانی باشند؟
 بیت‌های ۱۸ تا ۲۲
- ۳- هرگاه در بیان ویژگی و صفت چیزی، زیاده‌روی و بزرگ‌نمایی شود، در زبان ادبی به این کار «غراق» می‌گویند. این آرایه در متن‌های حماسی کاربرد فراوان دارد؛ مانند:
 شود کوه آهن چو دریای آب
 اگر بشنود نام افراسیاب
 از متن درس، دو نمونه از کاربرد «غراق» را بیابید و آن را توضیح دهید.

پاسخ

- شد تیز رهام با خود و گر
 حروش سواران و اسبان ز دشت
- همی‌گرد رزم اندرآمد به ابر
 ز بهرام و کیوان، همی برگشت
- ۴- در کدام بیت‌ها، لحن بیان شاعر، طنزآمیز است؟

پاسخ

- بحدید رستم به آواز گفت
 سزد گر بیداری سرش در کنار
 به شهر تو شیر و نهنگ و پلنگ
 بدو گفت حدان که نام تو چیست؟
 مرا مادرم نام مرگ تو کرد
 پیاده مرا زان فرستاد تپوس
- که بشین به پیش گرانمایه جفت
 زمانی برآسایی از کارزار
 سوار اندرآیند هر سه به جنگ؟
 تن بی‌سرت را که خواهد گریست؟
 زمانه مرا پتک ترگ تو کرد
 که تا اسب بستانم از اشکیوس

نقشه فکری

صفحه ۱۰۱ کتاب درسی

- ۱- چرا رستم از رهام بر آشفت؟
 پاسخ: به دلیل گریختن رهام از میدان نبرد با اشکیوس
- ۲- به نظر شما، چرا رستم پیاده به نبرد، روی آورد؟
 پاسخ: تلافی شکست رهام، جلوگیری از رویارویی توس (سپه‌دار ایران) با اشکیوس، خستگی اسبش رخس
- ۳- بر پایه این درس، چند ویژگی برتر رستم را بنویسید.
 پاسخ: برخورداری از نیروی جسمانی، شجاعت و روحیه جنگاوری و مهارت در استفاده از ابزار نبرد.
- ۴- از دید روحی - روانی چه ویژگی‌هایی در کلام فردوسی هست که ما ایرانیان بدان می‌بالیم.
 پاسخ: در کلام فردوسی مظاهر میهن‌دوستی، فداکاری و جنگ با تبااهی‌ها و سیاهی‌ها آمده است و نیز بر آزادی، فضیلت، شرافت، دادگری و آزادمنشی تأکید شده است.

گرد آفرید

درس هفتم

قلعه آهنا

۱- معادل معنایی کلمات زیر را از متن درس بیابید.

بازه (.....)

توغ (.....)

پاسخ: توغ: زره، بازه: قلعه و دژ

۲- با توجه به متن درس، معنای فعل‌های زیر را بنویسید.

برکشیدن (.....) و پله کردن (.....) برآوردن (.....)

پاسخ: برکشیدن: بیرون آوردن و از غلاف خارج کردن

پله کردن: نمره کشیدن و پانگ برآوردن. برآوردن: بلند کردن و بالا بردن

۳- درباره کاربرد معنایی هر «ه» در بیت زیر، توضیح دهید.

سره بر کمربند گرد آفرید زره بر برش، یک به یک بردرید

پاسخ: هر «ه» در مصراع اول «حرف اضافه» است.

هر «ه» در مصراع دوم به ترتیب در جایگاه حرف اضافه به معنی پهلو و به عنوان پیشوند فعل به کار رفته است.

۴- زمان فعل‌های زیر را تعیین کنید و معادل امروزی آنها را بنویسید.

همی رفت:

پاسخ: بدگشت ← فعل ماضی ساده. معادل امروزی: فهمید

صرفت ← فعل ماضی استمراری، معادل امروزی: می‌رفت

۵- در مکر زمان، شکل نوشتاری برخی کلمات تغییر می‌کند. مانند: «سپید» ← «سفید»

از متن درس، نمونه‌ای از تحول شکل نوشتاری کلمات بیابید و بنویسید.

پاسخ: شیر آوزن ← شیر افکن؛ کمند افکن ← کمند افکن؛ اسپ ← اسپ؛ برگاشت ← برگشت

صفحه ۱۰۷ کتاب درسی

قلعه آهنا

۱- ویژگیان قافیه در کدام بیت‌ها، در بردارنده آرایه جناس هستند؟

پاسخ:

نبرد آمد از دژ به کردار شیر	کمر بر میان بادبایی به زیر
ه پیش سپاه اندر آمد چو گرد	چو رعد خروشان یکی ویله کرد
ت کرد سهراب و آمدش ننگ	برآشفتم و نیز اندر آمد به جنگ
با شد ز بند زره موی اوی	درفشان چو خورشید شد روی اوی
که هم رزم جستی، هم افسون و رنگ	نیامد ز کار تو بر دوده ننگ

۲- نمونه‌ای از آرایه اغراق را در شعری که خواندید، بیابید.

پاسخ الف) زمانه ز مادر چنین نآورید.

ب) ه چشم از جهان روشنایی ببرد

- ۲- مفهوم عبارات‌های کنایی زیر را بنویسید.
 سهید، عنان، ازدها را سپرد (.....)
 رخ نامور، سوی توران کنی (.....)
 لب را به دندان گزید (.....)

پاسخ: سهید: عنان ازدها را سپرد؛ فرمانده افسار را به اسبش سپرد. (افسار اسبش را رها کرد).

رخ نامور: سوی توران کنی؛ به سرزمین خود (توران) برگردی.
 لب را به دندان گزید: کنایه از خشم و عصبانیت.

۴- یک مَثَل از متن درس بیابید و درباره معنا و کاربرد آن توضیح دهید؛ سپس با رجوع به امثال و حکم دهقان دو مَثَل معادل آن بنویسید.

پاسخ: خورده گاو نادان ز پهلوی خویش؛ گاو نادان از جایی اسب می‌بندد که به نظرش سودمند است؛ این مَثَل را زمینی به کار می‌برند که کسی ناخواسته یا نادانسته با تکیه بر نیرو و قدرت خود، زمینه نابودی خویش فراهم می‌کند. از ماست که بر ماست؛ آفت طاووس آمد بر او.

شعره شکر

صفحه ۲۸ کتاب درسی

- ۱- دلیل درمندی و غمگین بودن ساکنان دژ، چه بود؟
پاسخ: شکست و اسارت هجیر (فرمانده دژ) در جنگ.
 ۲- معنا و مفهوم بیت زیر را به نثر روان بنویسید.
 به آورد، یا او بسته نبود بیچید ازو روی و برگاشت زود
پاسخ: [گرد آفرید] توان مبارزه با سهراب را نداشت از او روی برگرداند و به سرعت بازگشت.
 ۳- فردوسی در این داستان، گرد آفرید را با چه ویژگی‌هایی وصف کرده است؟
پاسخ: پهلوانی جنگاور، شجاع سوارکار و کمدانندازی ماهر و بی‌مانند.
 ۴- «حماسه» در لغت به معنای دلآوری و شجاعت است و در اصطلاح ادبی، شعری است با ویژگی‌های زیر:
 ■ داستانی، ■ قهرمانی، ■ قومی و ملی، ■ حوادثی خارق‌العاده.
 بر پایه این توضیح، این درس را با متن روان خوانی «شیرزنان» مقایسه کنید.

پاسخ: شباهت‌ها: هر دو در قالب داستان بیان شده و روایتی از قهرمانی‌ها، پهلوانی‌ها و رشادت‌های ملت از آنجا ایران در برابر هجوم دشمنان و متجاوزان به سرزمین‌شان است.
 تفاوت‌ها: ۱) از نظر قالب (نثر و نظم)، ۲) از نظر سبک بیان و لحن (سبک خراسانی و زمان معیار امروز)، ۳) از نظر تصویر صحنه‌های جنگ و ابزارها و شیوه‌های مبارزه.

درک و دريافت

صفحه ۱۱ کتاب درسی

- ۱- کدام ویژگی‌های شعر حماسی را در این سروده می‌توان یافت؟ دلایل خود را بنویسید.
 شعر بر وزن شاهنامه فردوسی (فعولن فعولن فعل) سروده شده است لحن آن حماسی است و از واژگانی کهن فارسی در شعر استفاده شده است. مضمون این سروده نیز همانند شعرهای حماسی، بیانگر قهرمانی‌ها و پهلوانی‌ها و مبارزات یک ملت در راه رسیدن به آرزوها و حفظ ارزش‌های دینی و ملی خویش است.

ادبیات داستانی

فصل ۷

طوطی و بقال

درس چهارم

فصلنامه ادبی

مفصلته ۱۷ کتاب درسی

۱- معادل معنایی واژگان زیر را از متن درس بیابید.

آسوده (.....) چیره دست (.....) مردان کامل (.....)

۲- املاي درست را از کمانک انتخاب کنید.

سجش و قیاس (قیاس - شیات) صدر - دکان سنجش و قیاس صدر دکان. سنجش و قیاس

۳- درباره کاربرد کلمه «را» در بیت زیر، توضیح دهید.

هدیهها می داد هر درویش را تا بیاید نطق مرغ خویش را

۴- در مصراع دوم نشانه مفعول است. در مصراع اول در جایگاه حرف اضافه به کار رفته است. به هر درویش هدیهها می داد و

۵- درباره تحول معنایی کلمه «سوداگران» توضیح دهید.

«سوداگر» در گذشته معنای «تاجر» داشته اما امروز در معنایی منفی به کار می رود (سوداگران مرگ)

۶- «پسوند هوش» در کلمه «خواجه وش» به چه معناست؟ دو واژه دیگر که این پسوند را دارا باشند بنویسید.

«پسوند هوش» پسوند شباهت است. مهوش، پرپوش.

فصلنامه ادبی

مفصلته ۱۷ کتاب درسی

۱- کتایهها را در بیت هشتم بیابید و مفهوم آن ها را بنویسید.

ریش برمی کند حسرت و افسوس می خورد، آفتاب نعمتم زیر میغ رفت: از نعمتی محروم شدم

۲- مؤثرترین شیوه های که مولوی در «مثنوی معنوی» از آن بهره می گیرد، «تمثیل» است. تمثیل به معنای «تشبیه کردن» و «مقتل آوردن» است و در اصطلاح ادبی، آن است که شاعر یا نویسنده برای تأیید و تأکید بر سخن خویش، حکایت، داستان یا نمونه و مثالی را بیان کند تا مفاهیم ذهنی خود را آسان تر به خواننده انتقال دهد.

۳- اکنون ارتباط محتوای این درس را با تمثیل به کار گرفته شده، توضیح دهید.

۴- مولوی برای بیان روشن این مطلب که نباید با مقایسه نابه جا و داوری های سطحی و غیرمنطقی به نتایج نادرست رسید، از تمثیل بهره برده است.

۵- در بیت ششم درس، کلمات «چرب» و «ضرب» در یک حرف اختلاف دارند و آرایه «جناس ناهمسان» (تکس) را در بردارند: کلماتی نظیر «روان» (روح) و «روان» (جاری) که جز معنی، هیچ گونه تفاوتی از دید آوایی (پوشناری) با هم ندارند، «جناس همسان» (تام) را پدید می آورند: مثال

«کلاب است گویی به جویش روان»

همی شاد گردد به بویش روان

نام

از متن درس، نمونه‌هایی برای انواع جناس بیابید.

کتاب پاسخ: دلخ و خلق، جناس ناهمسان، شیر و شیر، جناس همسان

تذکره شکر

۱- بیت زیر، بر چه مفهومی تأکید دارد؟

هر دو نی خورده‌اند از یک آب‌خورد

این یکی خالی و آن پر از شکر

کتاب پاسخ: این که حقیقت یکی است ولی درک و برداشت از آن، به چگونگی به‌رمسندی ما از آن بستگی دارد

۲- مولوی در بیت زیر، آدمی را از چه چیزی بر حذر می‌دارد؟

چون بسی ایلیس آدم روی هست

پس به هر دستی نشاید داد دست

کتاب پاسخ: دوستی یا افراد ناشایست و اعتماد کردن به آن‌ها

۳- استنباط خود را از شعر زیر بنویسید و آن را با داستان «طوطی و بقال» بسنجید.

معرفت زین جا تفاوت یافته است

این یکی محراب و آن بُت یافته است

چون بتابد آفتاب معرفت

از سپهر این ره عالی صفت

هر یکی بی‌نا شود بر قدر خویش

باز باید در حقیقت، صدر خویش

کتاب پاسخ: برداشت و تمیز هر کس از حقیقت، به اندازه درک اوست.

ادبیات نومی (درس آزاد ۲)

درس یازدهم

شکر و شکر

درس شانزدهم

تذکره زبانی

۱- در ابیات زیر، واژه‌های «آبدار» و «همت» را از نظر معنایی بررسی کنید.

حالی آن لعل آبدار گشاد

بیش آن ریگ آبدار نهاد

شریتی آب از آن زلال چو نوش

یا به همت ببخش یا بفروش

چشم تشنه چو کرده بود تباه

آب ناداده، کرد همت راه

کتاب پاسخ: «آبدار» در این جا به معنی «درخشان» و «همت» نیز به معنی «بلندنظری» است.

۲- متضاد واژه‌های زیر را از متن درس بیابید.

پاکی (.....) بدبخت (.....) غمی (.....)

کتاب پاسخ: پاکی (خبث طیبت)، بدبخت (مُقبل)، غمی (مُفلس)

۲- کلمه «گذاشتن» در معنای حقیقی «قرار دادن» کاربرد دارد و مجازاً به معنای وضع کردن و تأسیس کردن»
است. اما «گزاردن» به معنای «به جا آوردن، ادا کردن و اجرا کردن» است.
جمله‌های زیر را بر پایه این توضیح، اصلاح نمایید.

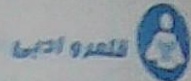
بنیان‌گزار مؤسسه، اعضای شورای سیاست‌گذاری را معرفی کرد.
دانش‌آموزان زحمات خدمتگذار مدرسه را ارج می‌نهند و از او سپاس‌گزاری می‌کنند.
نایب امام علی (ع)، در بردارنده پیام‌های اصلی یک حکومت عادلانه برای همه کارگزاران است.

پاسخ: بنیان‌گذار مؤسسه، اعضای شورای سیاست‌گذاری را معرفی کرد.
دانش‌آموزان، زحمات خدمتگزار مدرسه را ارج می‌نهند و از او سپاس‌گزاری می‌کنند.
نایب امام علی (ع)، در بردارنده پیام‌های اصلی یک حکومت عادلانه برای همه کارگزاران است.
۳- با توجه به عبارت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

۱- جویان را دید که بر خاک افتاده است و از درد و تشنگی می‌نالند و خدا را می‌خواند.
۲- نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را بنویسید.
بازمان و نوع هر یک از فعل‌ها را معین کنید.

پاسخ الف) ناگهان: قید، جویان: مفعول، خاک: متمم

ب) دید: ماضی ساده، افتاده است: ماضی نقلی، می‌نالند: مضارع اخباری، می‌خواند: مضارع اخباری

صفحه ۱۶۷ کتاب درسی

۱- آیات درس در چه قالبی سروده شده است؟ دلیل خود را بنویسید

پاسخ: مثنوی؛ به این دلیل که هر بیت، قافیه مستقلی دارد.

۲- بیت زیر را از نظر آرایه‌های ادبی بررسی کنید.

بخت من زنده و بخت تو مرده / بخت آن تشنه گهر برده

پاسخ: «برده» و «مرده»: جناس / «زنده» و «مرده»: تضاد / «زنده یا مرده بودن بخت»: کنایه.

۳- به بیت زیر، توجه کنید:

قش کردم رخ زیبای تو در خانه دل / خانه ویران شد و آن نقش به دیوار بماند

در مصراع اول، شاعر، «دل» را به «خانه» تشبیه کرده است؛ سپس در مصراع دوم، به سبب شباهت آن دو به
«د» مشبه (دل) را حذف کرده و فقط مشبّه‌به (خانه) را ذکر کرده است تا شباهت را تا مرحله یکی شدن نشان
دهد؛ به این تصویر خیال‌انگیز، «استعاره» می‌گویند.

در استعاره، یکی از دو طرف اصلی تشبیه (مشبه یا مشبّه‌به) ذکر نمی‌شود.

مثال برای حذف مشبّه‌به: خورشید شکفت.

خورشید» به «گل» تشبیه شده است. «شکفتن» از ویژگی‌های گل است که به خورشید نسبت داده شده است.
در آیات زیر، استعاره‌ها را بیابید و مقصود از آن‌ها را بنویسید.

دیده آتشین من برکش / و آتشم را بکش به آبی خوش

نر چراغ دو چشم او زد تیغ / نامدش کشتن چراغ دریغ

پاسخ الف) «آتش» استعاره از «تشنگی»
ب) «چراغ» استعاره از «چشم»

۱- چرا «شر» از «خیر» چشم‌هایش را طلب کرد؟

پاسخ به دلیل بدجنسی و این‌که بتواند جواهرات او را بدزدد.

۲- در بیت «آمد آورد پیش خیر فراز / گفت گوهر به گوهر آمد باز»، مقصود از گوهر اول و دوم چیست؟

پاسخ گوهر اول: جواهرات / گوهر دوم: خیر.

۳- کدام قسمت درس، مصداق مناسبی برای مفهوم آیه شریفه «تَعَزُّ مِنْ تَشَاءٍ وَ تَدَلُّ مِنْ تَشَاءٍ» (سوره عمران، آیه ۲۶) است؟

نو مرا گشتی و خدای نکشت / مقبل آن گر خدای گیرد پشت

دولتم چون خدا پناهی داد / اینکم تاج و تخت شاهی داد

۴- هر یک از مثل‌های زیر، با کدام بخش از متن درس مناسبت دارند؟

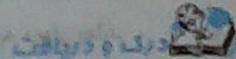
از ماست که بر ماست. / از کوزه همان برون تراود که در اوست.

گفت زنه‌ار اگر چه بد کردم / در بد من نبین که خود کردم

گفت اگر خیر هست خیراندیش / تو شری، جز شرت نیاید پیش

۵- داستان خیر و شر را با ماجرای حضرت یوسف (ع) مقایسه کنید.

پاسخ هر دو داستان، شرح برخورد نیکی و بدی و نیز پاکی و بدداتی است که در نهایت به پیروزی و سربلندی انسان‌های نیک و درستکار ختم می‌شود.

۱- به نظر شما، چرا شخصیت اصلی قصه، به چنین سرنوشتی دچار شد؟

پاسخ به دلیل ساده‌لوحی بیش از حد.

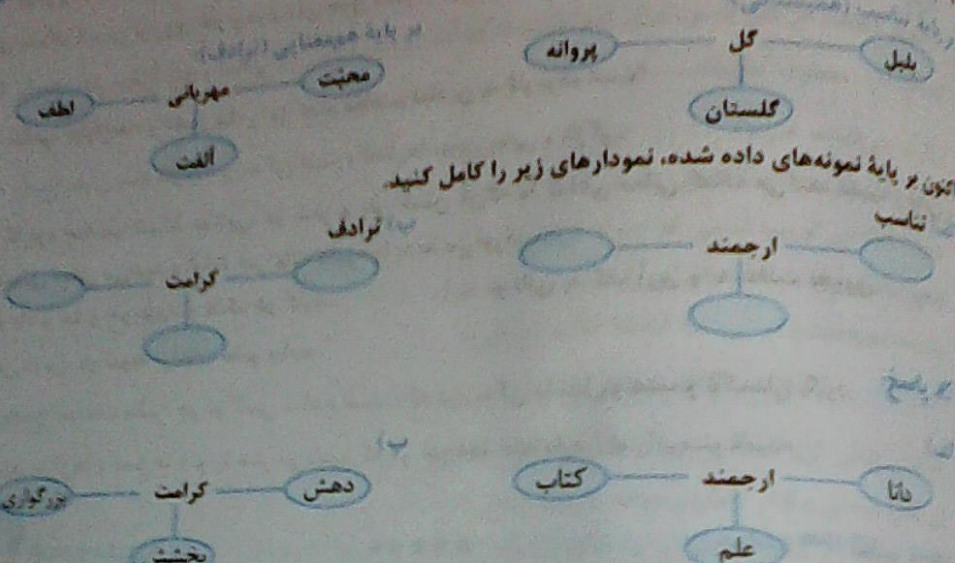
۲- درباره لحن و بیان داستان توضیح دهید.

پاسخ نویسنده با بهره بردن از لحن طنزگونه و بیانی ساده، داستانی زیبا خلق نموده است.

دوره اول

موضوع ادبی

۱- به نمونه‌های زیر، توجه کنید.

انگیز بر پایه نمونه‌های داده شده، نمودارهای زیر را کامل کنید.

۲- از میان موارد زیر، ترکیب‌های وصفی و اضافی را جدا کنید: سپس هسته هر یک را مشخص نمایید.
ستاره غروب، سرور آزادگان، متنی نیلگون، ماهی دریا، برترین حماسه.

پاسخ ترکیب وصفی: متنی نیلگون، برترین حماسه / ترکیب اضافی: ستاره غروب، سرور آزادگان، ماهی دریا

۳- در صراع زیر، نقش دستوری اجزای مشخص شده را بنویسید.

پس درهای امید و روشنایی را به روی ما بگشای.

پاسخ پس درهای امید و روشنایی را به روی ما بگشای.

صفحه ۱۳۸ کتاب درسی

موضوع ادبی

۱- صراع‌های زیر را با توجه به آرایه‌های «تشخیص، کنایه و تشبیه» بررسی کنید.

آن چون سبزه برآمده از دفتر روزگاران.

آن گشتی‌های صیادی که مقاومت پیشه کرده‌اید!

نر شوره‌زار شهرهایی که طاعون و غبار بر آن‌ها چیره است.

بگذار بوسه زینم بر شمشیری که بر دستان توست.

ک پاسخ تشبیه (لبنان - مشبه، سزه - مشبیه، روزگاران - مشبیه، دفتر - مشبیه)

تشخیص: لبنان (ای لبنان، که چون سزه از دفتر روزگاران برآمده‌ای)

تشخیص: ای گشتی‌های صیادی - کنایه: مقاومت پیشه کردن

کنایه: شور و غرور بودن شهرها - تشخیص: چیرگی طاعون و غبار

کنایه: بوسه زدن بر شمشیر - تشخیص: دستان تو (لبنان)

۲- کدام واژه مشخص شده، «مجاز» به شمار می‌آید؟ مفهوم آن را بنویسید.

های مسافر دیرین بر روی خار و درد / ای چون ستاره، فروزان*

ک پاسخ: خار مجازاً رنج و سختی

۳- شاعر، «باران‌ها» و «فصل‌ها» را در کدام مفاهیم نمادین به کار برده است؟

ک پاسخ: باران نماد طراوت و زندگی است و فصل‌ها نماد زیبایی و تازگی

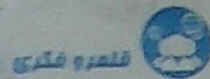
۴- کاربرد مناسب شبکه معنایی، در شعر و نثر، ضمن آن که به تداعی معانی کمک می‌کند، سبب زیبایی و دلنشینی سخن می‌شود و آرایه «مراعات نظیر» را پدید می‌آورد؛ مثال

ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند / تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری

از متن درسی، دو نمونه مراعات نظیر بیابید.

ک پاسخ: مراعات نظیر: جز تو کسی نمانده است / که در زندگی ما نخل و عنب و تاکستان بگذرد

ای سرور باران‌ها و فصل‌ها / تو را عطر می‌تامیم که در غنچه‌ها خانه دارد / تو را پرستو نامیدم

مشقته کتاب درسی

۱- دریافت خود را از سروده زیر بنویسید.

«تو را جنوب نامیدم / ای انقلاب زمین که با انقلاب آسمان برین / پیوند خورده‌ای»

ک پاسخ: شاعر قیام مردم لبنان را علیه ظلم، تداوم قیام الهی امام حسین (ع) می‌داند.

۲- پیام نهایی دو مصراع پایانی سروده زیر چیست؟

«و مریم هر شب، روی شن‌ها / به انتظار مهدی می‌نشیند / و گل‌هایی را می‌چیند / که از آتکستان شهیدان می‌رویند»

ک پاسخ: خون شهیدان مقاومت، زمینه‌ساز آزادی مردم لبنان و قیام حضرت مهدی (عج) است.

۳- در سروده زیر:

«ای سرزمینی کز خاکت / خوشه‌های گند می‌روید / و پیامبران برمی‌خیزند»

الف) کدام سرزمین مورد خطاب است؟

ب) مقصود شاعر از مصراع‌های دوم و سوم چیست؟

ک پاسخ: الف) لبنان ب) لبنان سرزمین برکت و نعمت و خاستگاه پیامبران الهی است.

۴- از متن درس، مصراع‌ی را معادل معنایی قسمت مشخص شده بیابید.

«تو را سپیده دمی در انتظار زاده شدن / و بیکری در اشتیاق شهادت نامیدم»

ک پاسخ: ای که ردای حسین بر دوش داری.

۵- قبایلی در این بخش از شعرش بر چه نکته‌ای تأکید دارد؟
آی که ردای حسین بر دوش داری / و خورشید گردلا را بر برتاری...
که پاسخ فرهنگ شهادت‌طلبانه و شیمی مردم لیبلی

کلمات نگاه

دوره ادبی

صفحه ۱۳۳ کتاب درسی

۱- کدام کلمات در متن درس، برای شما جدید و غیر تکراری است؟ معنای هر یک را بنویسید.
که پاسخ معطوف، منوچه، متمایل، اینگون، گنود، انگک، مالک و صاحب شن، صاحب مالکیت /
کارآمدی فایده، غیر مؤثر / تمایز: جدا کردن و تفریق / نامندار: نگه / سحرده: عرصه و میدان
۲- در زبان فارسی، نشانه‌هایی هست که با آنها کسی یا چیزی را معنا می‌دهیم مانند «آی» یا «ا» به این واژه‌ها
نشانه ندا می‌گوییم: اسمی که همراه آنها می‌آید «منادا» نام دارد، مانند «ای خدا»
گاهی منادا بدون نشانه به کار می‌رود: در این گونه موارد، به آهنگ خواندن جمله باید توجه کنیم.
یک بند بنویسید و در آن، سه نشانه ندا به کار ببرید.

که پاسخ: پروردگارا به درگاه تو پناه می‌آورم و تو نیز پناهیم بخش.
خدا یا آن جناب کن که قدر نعمت بدائیم و شکر نعمت به جانی آوریم
ای خالق هستی مگذار دامان وجودم به پلیدی‌های گناه آلوده شود.
۲- در جمله زیر، نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را بنویسید:
«تانتیل، با تو از انتظار سخن خواهم گفت».

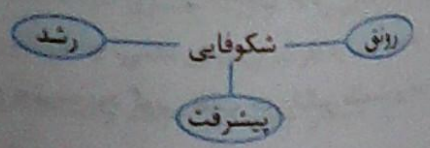
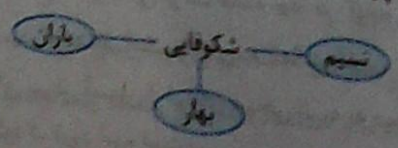
که پاسخ: تانتیل: منادا / تو: متمم / انتظار: متمم / سخن: مفعول

صفحه ۱۳۳ کتاب درسی

دوره ادبی

۱- عبارت زیر را از نظر آرایه‌های ادبی بررسی کنید.
آسمان را دیدم که در انتظار سپیدمدم می‌لرزید ستاره‌ها یک‌یک رنگ می‌باختند چمنزارها غرق در شبنم بودند»
که پاسخ: آسمان را دیدم که در انتظار سپیدمدم می‌لرزید (تشخیص، کنایه)
ستاره‌ها یک‌یک رنگ می‌باختند (تشخیص، کنایه)، چمنزارها غرق شبنم بودند (غرق، تزیین)
۱- به کمک کلمه «شکوفایی» یک شبکه معنایی بسازید و آن را در یک بند، به کار ببرید.
بر پایه تناسب (همسنجی)

که پاسخ: بر پایه هم معنایی (ترادف)

تالیف کتاب درسی

۱- نیکوترین شعری نویسنده چیست؟ درباره آن توضیح دهید.
که پاسخ: یار مشر را به دوش گرفتم. تا کید نویسنده بر نفوس و مسئولیت پذیری انسان ها نسبت به دیگران است.

۲- نویسنده عموماً منتظر چه دیدگاهی دارد؟
که پاسخ: نویسنده بر این باور است که انتظار باید پاک، عاشقانه، بدون چشم داشت و همراه با اشتیاق باشد.

۳- هر یک از موارد زیر، با کدام بخش از متن درس، تناسب معنایی دارد؟
به جهان خرم از ایم که جهان خرم از دوست
عاشقم بر همه عالم که همه عالم از اوست
سوز ای دل که تا خالی، نیاید بوی دل از تو
کجا دیدی که بی آتش، کسی را بوی عود آمده؟

غیت نکرده ای که شوم طالب حضور
پنهان نگشایدی که هویدا کنم تو را

که پاسخ: هر آفریده ای نشانه خداوند است. اما عروج آفریده ای نشان دهنده او نیست.
اصل ما ولسته به ماست هرچسلی که روشنی فسطر به فسطر راست است که ما را می سوزاند اما براهان شکم
و درخشش به از معنی می آورد و اگر جان ما از زنی داشته باشد برای این است که نسبتش از برخی جان های
دیگر سوخته است.

خدا در همه جا هست. در هر جا که به تصور در آید و نیافتنی است.
۴- کدام عبارت درس، به مفهوم آیه شریفه «لا تُمرکه الا بصار و هو یفرکنا الا بصار» اشاره دارد؟

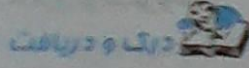
که پاسخ: مثلثکلیله آرزو مکن که خدا را جز در همه جا در جایی دیگر بیایی. هر آفریده ای نشانه خداوند است
اما عروج آفریده ای نشان دهنده او نیست.

۵- جمله «هی کاشی عظمت در نگاه تو باشد» را با سروده زیر از سهراب سپهری مقایسه کنید.
چشما را باید بست. جور دیگر باید دید.

که پاسخ: هر دو عبارت نشان را به نگاهی دقیق و زیبایی شناسانه و درک درست از جهان هستی، دعوت می کند.
۶- در عبارت زیر، نویسنده بر چه چیزی تأکید دارد؟ توضیح دهید.

برای من «خواتن» این که شن ساحل ها توم است. کافی نیست؛ می خواهم پای برهنه ام این نومی را حس کند
به چشم من. هر شناختی که مبتنی بر احساس نباشد، پرهوده است.

که پاسخ: تجربه عینی و حتی از پدیده های جهان

تالیف کتاب درسی

۱- کدام شخصیت داستان، بیشتر مورد توجه شما قرار گرفت؟ چرا؟
که پاسخ: خاتم تاریدید زیرا مسلط و بسیار مقتدر مسافر خانه را اداره می کرد.

۲- دو نمونه از فضاسازی گیرا و جذاب را در داستان مشخص کنید.
که پاسخ: کویت بی حرکت مانده بود. در کوچه پیش رویش باز بود و سلط در دستش قرار داشت. به نظر

می رسید که منتظر است تا کسی به کمکش آید.
بالای سرش آسمان از ابرهای سیاهی شبیه به دودهای مترکم پوشیده بود. گویی نقاب حزن انگیز ظلمت بر

این کودک فرود آمده است.